

Mən bu zamana sığmazam

Zirvəyə doğru: İlyas - ilahi qüvvə, köməyə gələn

(əvvəli ötən saylarımızda)

"Bir az çətin biridir. Amma bir o qədər də qəlbi yumşaq və sevgi dolu. Sonsuza qədər inanılacaq dost, yol yoldaşı və ərdir. O sosial şəbəkədən istifadə etmir. Bu şəbəkələrə də əsəbiləşir. Şəkil çəkdirməyi də xoşlamır. Hansısa önəmli adamlarla şəkil çəkdirib və onu paylaşib hava atanları da qeyri-səmimi adlandırır. Belə bir adamdır. Mübarizəsi olan, mübarizənin nə demək olduğunu anlayan adamdır. Ad günün mübarək. Allah səni hər iki dünyada bəxtiyar etsin".

İlyas İsmayilov itkisi...

Uzun illər SSRİ kimi nəhəng bir dövlətin və Müstəqil Azərbaycanın hüquq-mühafizə orqanlarında çalışmış, "Qanun şahdır" fəlsəfəsinə sadıq, özünün həyat və fəaliyyəti ilə başqalarına örnek İlyas İsmayilov təqaüdcü olduğu dövərdə də həmkarlarının, Azərbaycan mətbuatının, ziyalıların... diqqətindən kənarda qalmayıb, tarixi günlərdə, özünün doğum günlərində və s. xatırlanıb, ziyarət olunub.

20 mart 2023-cü ildə, İlyas müəllimin 85 illik yubileyi münasibətilə, Prezident Administrasiyasının Siyasi partiyalar və qanunvericilik haqqında kimliyi ilə əlaqələr şöbəsinin müdiri Ədalət Vəliyev yubilyara zəng edərək, Prezident İlham Əliyevin təbrikini çatdırdı, Respublikanın Baş prokuroru Kamran Əliyev sabiq Respublika prokurorunun evinə gələrək Onu "Azərbaycan Prokurorluğunun 100 illiyi" medalı ilə təltif etdi.

Ardı-arası kəsilməyən təbrikləri qəbul edən İ.İsmayilov həmin gün öz məmnuniyyətini belə xarakterizə edirdi: "Təəssürlərim çox yaxşıdır. Sağlamlığım yerindədir. Hər şey qaydasındadır. Ad günün münasibətilə çox sayda insan zəng edib, məni təbrik etdi. Zənglərin sayı-hesabı yoxdur. O qədər zənglər oldu ki... Məni Baş prokurordan tutmuş hər kəs təbrik etdi. Hamıya təşəkkür edirəm".

Bəli, biz böyük bir təmtəraqla Azərbaycanın dövlət və ictimai-siyasi xadimi, Azərbaycan SSR Prokuroru və Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə naziri, hüquq elmləri doktoru, eks-millət vəkili, Ədalət Partiyasının sədri İlyas Abbas oğlu İsmayilovun ömrünün 86-cı baharını qarşıladıq.

Bu 86-cı bahar və əvvəlki yubiley və doğum günləri münasibətilə İlyas İsmayilova çox sayda təbriklər ünvanlanmış, haqqında məqalələr yazılmışdı (bu barədə kitabda ayrıca bölüm var).

Biz, baharda doğulan, bir ailəyə, bir nəsilə, illər sonra bir ölkəyə oğlu İ.İsmayilovun 87-ci baharını gözleyirdik...

...Keçən ilin noyabr ayında yaxın dostum uzun illər Moskva şəhərində yaşamış Yaşar Hüseynova İlyas müəllimi ziyarət etmək qərarına gəldik. Həftənin şənbə günü zəng etdim. İlyas müəllim dedi ki, sabah İstanbula uçuram. Sevil məcbur edir ki, Türkiyənin məşhur klinikalarından birində müalicə olunam. Dörd gün sonra qayıtdı. Tez qayıtmağının

səbəbini soruşduqda: "Sevilə əziyyət vermək istəmədim", - dedi.

...Etimadin vəfatından sonra Sevilin əsl azərbaycanlı qızına xas olan bütün müsbət keyfiyyətləri üzə çıxırdı. O, dərddli xanım olmasına baxmayaraq, qayınatası İlyas müəllimə və qayınanası Zəkiyyə xanıma gəlin yox, qayğıkeş övlad oldu.

Bir müddətdən sonra Sevil xanım Bakıya gəldi. İlyas müəllimi Mərkəzi Klinikaya yerləşdirdi.

...İlk övlad payının - Etimadin ölümü İlyas müəllimin səhhətində çox ciddi xəstəliklərə səbəb olmuşdu. Əsasən sağ dizindəki ağrılardan şikayət edən İlyas müəllim Yanvar ayının 9-da (2025) Mərkəzi Klinikanın stasionar şöbəsində müalicəyə başladı.

Multiorqan çatışmazlığı səbəbindən komaya düşən İsmayilov 17 fevral 2025-ci ildə müalicə aldığı klinikanın reanimasiya şöbəsində bu dünyaya əbədi olaraq göz yumdu...

İlyas Abbas oğlu İsmayilov özünün istəyi ilə Nardaran qəbiristanlığında - oğlu Etimadin yanında, Onu sevenlərin - böyük bir izdihamın müşaiyəti ilə torpağa tapşırıldı....

Sevil xanımın İlyas müəllimin vəfatından sonra sosial şəbəkələrdə paylaşıdığı yazısını həyəcənsiz oxumaq mümkün deyil. Həmin yazını olduğu kimi diqqətinizə çatdırıram:

"O, mənim üçün sadəcə bir qayınata deyil, ata oldu.

Azərbaycan siyasi tarixində müstəsna yeri olan dəyərli şəxsiyyət. Uzun illər Respublika Baş prokuroru, Ədliyyə naziri, millət vəkili kimi dəyərlərinə, xalqına və hüquqa xidmət etdi.

Bir qəpik belə rüşvət almadı. Namuslu yaşadı, şəərəfli yol getdi və bu gün haqqın rəhmətinə qovuşdu.

Sevimli oğlu, həyat yoldaşım Etimad ilə birlikdə məkanı cənnət olsun. Dərin hüzn və kədər içindəyəm. Allah məqamını uca etsin.

İnnə lillahi və innə ileyhi raciun. Dostlar, dualarınızı rica edirəm..."

Şəxsiyyətinə hörmətlə yanaşdığım, əməllərinə pərəstiş etdiyim, həyat və peşə yollarımda özümə Ustad sandığım İlyas İsmayilovun ölümü barədə danışa bilməyəcəyəm!

Mənim deyə bilmədiklərim, mənim və mənim kimi minlərlə ilyasseverlərin boğazında tıxanıb qalan İlyas İsmayilov ağrısını jurnalist Elşad Eyvazlı dilə gətirməyi, yazmağı bacardı. Gəlin bu ağrını onun dilindən eşidək:

"Çox qəribədir, İlyas İsmayilov itkisi heç bir itkiyə bənzəmir.

Doğmanımı itirmisən, dostunumu itirmisən, o deyil, tanıdığın adamımı itirmisən, o da deyil.

Bəs, nədir bu?

İlyas İsmayilovun ölüm xəbəri adamı dəlib keçir. Çox qiymətli, dəyərli varlıq itirmisən kimi hisslər səni hakim kəşilir. Bir anlıq boşluqda qalırısan.

Həyatdır, hər kəs bir gün gedəcək, ömrünü yaşamışdı, kəlmələrini dilə gətirə bilmirsən. Özündən asılı deyil.

Bu xəbəri bir nazir, baş prokuror, deputat ölümü kimi qəbul edə bilmirsən. Bu da özündən asılı deyil.

İlyas İsmayilov itkisi adama uşaqlıq illərini xatırladır. Sanki

uşaqlıqdan tanıdısan İlyas İsmayilovu. Hətta düşünürsən ki, o, sənin uşaqlıq dostun olub.

Niyə belə düşünürsən, axı...

Sualın cavabını tapırsan. İlyas İsmayilovda uşaq səmimiyyəti vardı.

İlyas İsmayilov itkisi adamın gözündə ulu babalarını canlandırır. Elə bilirsən ki, o, sənin ulu baban olub. Düşünürsən ki, o, sənə hardasa yol göstərən olub.

Niyə belə düşünürsən, axı...

Sualın cavabını tapırsan. İlyas İsmayilovda dürüstlük, obyektivlik, gözütöxlük, ağayanaqlıq xarakteri vardı.

İlyas İsmayilov itkisi...

O, alına-satıla bilməyən, maddi dəyərlə ölçülə bilməyən varlıq olub. Niyə belə düşünürsən, axı...

Sualın cavabını tapırsan, mənəvi dəyər, mənəviyyət onun üçün bütün dəyərlərdən üstün idi.

Çox qəribədir, İlyas İsmayilov itkisi heç bir itkiyə bənzəmir.

Doğmanımı itirmisən, dostunumu itirmisən, o deyil, tanıdığın adamımı itirmisən, o da deyil, bəs, nədir bu?

Sualların cavabını tapırsan.

Bu itki səmimiyyəti, dürüstlüyü, obyektivliyi, gözütöxlüyü, ağayanaqlığı, mənəvi dəyərləri özündə cəmləşdirən BİR ŞƏXSİYYƏT İTKİSİDİR.

Sağlığında rəhmət qazanmış adam, ruhun şad olsun!"

Söz ardı

Etiraf edim ki, bütün yazılarımda son nöqtəni qoyandan sonra qəribə duyğular keçirirəm. Çünki qələmə aldığım bu yazılarda baş vermiş hadisələri təzədən yaşamalı oluram. İlyas İsmayilov dünyasına yüz günlük səyahətim də sona çatır. Həm sevinirəm, həm də kədərlənirəm. Sevinirəm ona görə ki, bu böyük insana mənəvi borcumun, bəlkə də, bir hissəsini qaytara bilərəm. Kədərlənirəm ona görə ki, İlyas İsmayilov dünyasında kifayət qədər, necə dəyərlər, gəzib dolaşmağa, bütövlükdə dərk etməyə vaxtım və macalım olmadı...

1978-ci ildən tanıyırdım İlyas müəllimi. Onunla bağlı acılı-şirinli xatirələrlə doludur qəlbim...

İlyas müəllimin həyatının ən ağır günündə onun yanında başqaları ilə birlikdə mən də var idim. Oğlu Etimadin cənəzəsi həyətə gətirilərkən həyəcanlı və qorxu içində idim. Qorxurdum ki, kölgəsində minlərlə insanın, necə dəyərlər, sərinlik və sığınacaq tapdığı, belə bükülmüş bu nəhəng palıd taleyin sərt sınağına tab gətirməz. Bu anda əlimdən bir şey gəlməyə də, bütün qəlbimlə ona kömək etməyə, dayaq durmağa hazır idim. Lakin, üzünə dünyanın kədəri qonmuş İlyas Abbas oğlu dözdü. Vüqarını sındırmadı. Çünki, o, dərk edirdi ki, bu vüqar təkə onun deyil, bütün ilyasseverlərinindir.

Ömrünün bu çətin günlərində ömür-gün yoldaşı Zəkiyyə xanıma ata Kennedi Jozeфин həyat yoldaşı Roza dediklərini xatırlatmışdı.

Oğlanları Amerika Birleşmiş Ştatlarının 35-ci prezidenti Con Kennedinin 1963-cü ildə, Amerikanın Baş prokuroru olmuş Robertin 1968-ci ildə öldürülməsindən sonra Roza Kennedi ərinə deyir:

- Bundan sonra bizim yaşamağa haqqımız yoxdur.

Josef Kennedi cavabında:

- Nəvələrimiz üçün yaşamalıyıq, - deyir.

Josef Kennedi bir ildən sonra dünyasını dəyişsə də, Roza Kennedi uzun ömür sürdü - 1995-ci ildə 105 yaşında vəfat etdi.

Azərbaycanda İlyas İsmayilovun həm siyasi, həm də partiya sədri kimi fəaliyyəti zaman-zaman müzakirə mövzusu olub. Özünün elmi, siyasi mövzuda qələmə aldığı məqalələrə və yaxud bərəsində yazılanlara onlarla insan müsbət fikir bildirir, onun ədalətindən və mərdliyindən söhbət açırdılar.

İlyas İsmayilov şəxsiyyətinin cəlbədiciliyi onunla şərtlənir ki, o, bütün məsələlərə ədalət prizmasından, ümumbəşəri və ictimai maraq bucağından baxırdı. Sokratın təbircə desək, İlyas müəllim şüurlu həyatında "səbr və nəzakətlə dinləmiş, ağılla cavab vermiş, soyuqqanlı düşünmüş və qərəzə yol vermədən qərar çıxartmışdır."

...Ədəbi əsərlərdə, bədii yaradıcılıqda qəhrəmanların həyatda prototipi olur. Süleyman Rəhimovun "Mehman" povestini oxuyarkən və sonralar bu əsər əsasında ekranlaşdırılmış "Qanun naminə" filminə baxarkən, Mehmana oxşamaq istəmişəm.

Onun kimi cəsəretli, qorxmaz və qanunları hər şeydən uca tutan insan axtarışında olmuşam. İlyas müəllimi yaxından tanıyıb, onun daxili aləminə nüfuz edəndən sonra gizlətmirəm - xəyali Mehmana deyil, canlı İlyas Abbas oğluna oxşamaq istəmişəm.

Çünki Mehman obrazı İlyas müəllimlə müqayisədə mənə olduqca sönük görünürdü.

Mahatma Qandinin bir kəlamını yada salmaq istəyirəm: "Sevgi heç bir zaman istəməz. O, daim verir."

Bəli, İlyas müəllim heç bir vaxt təmənnə güdməyib, hamıya əl uzadıb, kömək edib, xəyal etdiyi arzularına qovuşdurub insanları. O, haqsız olub hamının hörmətini qazanmaqdan, ədalətli olub tənha qalması üstün tutub.

Məhz bu səbəbdən İlyas müəllimi ixtiyar çağında müdrik bir insan olaraq V.Hüqonun "Səfillər"indəki Jan Valjana oxşadardım.

Corc Cordaq adlı xristian bir yazı Həzrət Əli (ə) haqqında yazdığı "İnsan ədalətinin səsi" adlı tədqiqat əsərində qeyd edir: "Mən Əlini İsa-dan üstün tutmaq istədim, dini təəssübkeşliyim buna imkan vermədi. İsanı Əlidən üstün tutmağı isə vicdanım rəva görmədi". Yazı bu təbəddüdünün səbəbini Həzrət Əlinin ədaləti və Allaha bağlılığı ilə əsaslandıraraq, deyir: "Həzrət Əli ədalətinin çoxluğu ucbatından ibadət məhrabında şəhid oldu".

Mən hər dəfə İlyas müəllim haqqında fikirləşəndə Həzrət Əli(ə) haqqında deyilən bu fikirləri xatırlayıram. Çünki İlyas müəllimdə də ədalət hissi həddindən artıq güclü olub və onun cəmiyyətimizdə layiq olduğu yerdə olmaması da, zaman-zaman qərəzli ittihamlarla qarşılaşması da, mənəcə, məhz bu məziyyətdən irəli gəlirdi. İlyas müəllimdə isə bu qabiliyyət fitri idi.

Gənclik illərindən dostluq münasibətində olduğum böyük yazırlarımızdan biri mənə sual etdi ki, İlyas müəllimdən söhbət düşəndə həmişə ağız dolusu tərifləyirsən. Özün dediyin kimi, o qədər kimsəsizlərə, arxasızlara, yetimlərə dayaq olub İlyas müəllim. Heç onlardan bu tərifləri eşitmirik.

Mən dostuma bildirdim ki, böyük Fransız yazıçısı və sosialisti Anri Barbüss N.Ostrovskinin "Polad necə bərkidi" əsərini oxuduqdan sonra deyir: "Adam bu əsəri oxuyarkən insan olmağı ilə fəxr edir". Mən də İlyas müəllimin rəhbərliyi altında işləyərək, prokuror olmağımla fəxr etmişəm, - dedim.

P.S. Unudulmaz Etimadin vəfalı ömür-gün yoldaşı, İlyas müəllimin gəlini, tanınmış telejurnalist və publisist, ölkəmizi qardaş Türkiyədə ləyaqətlə təmsil edən Sevil xanım Nuriyevanın "Öz qızım olsaydı, bu qədər sevərdim" başlıqlı yazısında oxuyuruq: "Arzu edirəm ki,oğlum İlyas İsmayilov dədəsi (babası) İlyas İsmayilov kimi mərd, şəərəfli ömür yolu getsin. Babası kimi ədalətli olsun. Onun kimi şəərəfli mərd kişi olsun... Mən əlimdən gələni edəcəyəm ki, oğlumda bunları aşılaya bilim."

Mən yenə Corc Cordaqa müraciət edirəm. O, yazır: "Ey dünya, nə olardı ki, bütün qüdrət və gücünü işə salıb, həmin ağılla, həmin dillə, həmin qəlbə, həmin Zülfüqarla aləmə yeni bir Əli bağışlayaydın!"

Gəlin, biz də hamılıqla Uca Allaha yalvaraq ki, balaca İlyas adını daşıdığı babası kimi mərd və cəsur, ədalətli və hünərli, ləyaqətli və şəərəfli, vətənsəver bir kişi, Azərbaycanımıza bəxş edilmiş yeni bir İlyas İsmayilov olsun.

AMİN!